

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-11-06

Diarienummer:
KSN-2025-03385

Handläggare:
Mikael Lundkvist

Dispens från reglerna om dygnsvila för räddningstjänsten

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** från den 1 december 2025 till och med den 30 november 2026 bevilja dispens för medarbetare vid brandförsvaret för att möjliggöra förläggning av arbetstid upp till 24 timmar under helger, för utbildningar och övningar som inte ryms inom ordinarie arbetstidsförläggning eller inom ordinarie verksamhet samt under huvudsemesterperioden juni — augusti.

Ärendet

Kommunstyrelsen ansökte den 29 maj 2024 § 153 om dispens från reglerna om dygnsvila för räddningstjänsten under sommarsemesterperiod, vissa övningar och utbildningar samt helger. Dispens beviljades av arbetstidsnämnden den 2 oktober 2024, se bilaga 1.

För räddningstjänster som sökt och fått beviljat dispenser efter den 18 april 2024 kan den högsta ledningen hos den lokala arbetsgivaren fatta besluta om dispens i samma eller mindre omfattning som den tidigare dispensen. Beslutet ska sedan inrapporteras till arbetstidsnämnden. Detta förslag till beslut är i linje med tidigare beviljad dispens.

Beredning

Ärendet har beretts av brandförsvaret och kommunledningskontoret.

Föredragning

Regler om dygnsvila i kollektivavtalen Allmänna bestämmelser och Bilaga R ger stor påverkan på brandförsvarets förutsättningar att bedriva en effektiv verksamhet. De centrala arbetsgivar- och arbetstagarparterna är överens om att det i vissa fall kan

finnas behov av dispens från bestämmelsen om att den sammanlagda arbetstiden vid planerad förläggning av arbete i kombination med jour får vara högst 20 timmar. Dispensen innebär att den sammanlagda arbetstiden kan överstiga 20 timmar, den får dock som högst uppgå till 24 timmar.

Dispens kan beviljas under förutsättning att arbetsgivaren prövat alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i kollektivavtalet och gjort bedömningen att ett undantag är nödvändigt för att uppfylla verksamhetens behov. Ett beslut om dispens gäller under begränsad tid, som längst 12 månader i taget.

Tidigare fattades beslut om dispens av de centrala parternas arbetstidsnämnd, efter ansökan från kommunens högsta ledning. Från den 18 april 2024 kan den högsta ledningen själv fatta beslut om dispens, förutsatt att räddningstjänsten tidigare har beviljats dispens och att det nya beslutet gäller en dispens i samma eller mindre omfattning.

Den 2 oktober 2024 beslutade arbetstidsnämnden att bevilja Uppsala brandförsvaret dispens för att möjliggöra förläggning av arbetstid upp till 24 timmar under helger, för utbildningar och övningar som inte ryms inom ordinarie arbetstidsförläggning eller inom ordinarie verksamhet samt under huvudsemesterperioden juni – augusti. Beslutet finns att läsa i bilaga 1.

Då arbetstidsnämndens dispens hunnit gå ut innan detta ärende behandlas i kommunstyrelsen har kommunstyrelsens ordförande den 4 november 2025 fattat ett brådskande ordförandebeslut om att bevilja dispens till och med den 30 november 2025.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 6 november 2025
- Bilaga 1, Dispens från arbetstidsnämnden

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

BESLUTSPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

2024-10-02

Arbetstidsnämndens kansli
Sveriges Kommuner och Regioner

Dnr: SKR 240613a

Plats och tid: Hornsgatan 20, den 2 oktober 2024, kl. 13:00-14:30

Dispensansökan från Uppsala kommun

Arbetstidsnämndens beslut

Arbetstidsnämndens beslut framgår av bilaga, 3 sidor.

Tidsperiod för beviljad dispens

Tidsperiod framgår av bilagan.

Ärendeberedning

Ärendet har beretts av SKR, Kommunal, Allmän kommunal verksamhet och AkademikerAlliansen

Beslutet expedierat 2024-10-14

Ordförande Anders Ferbe

Begäran om dispens från AB § 13 mom. 5 och bilaga R från Uppsala kommun

Arbetstidsnämnden är inrättad av centrala parter inom den kommunala sektorn. Nämndens uppdrag är att pröva inkommen begäran om dispens utifrån gällande avtal och det samlade inkomna underlaget från arbetsgivaren.

Ansökan från Uppsala kommun

Uppsala kommun (Brandförsvaret) har inkommit med ansökan om dispens avseende avvikelser från AB § 13 mom. 5 och bilaga R.

Kommunen ansöker om dispens under perioden 1 september 2024 – 31 augusti 2025 för att möjliggöra förläggning av arbetstid upp till 24 timmar under

- huvudsemesterperioden (juni – augusti) 2025
- för att möjliggöra deltagande vid dels vissa övningar och utbildningar dels särskilt viktiga möten samt
- under helger

Ansökan berör sammanlagt 149 medarbetare; 18 insatsledare och regionala insatsledare, 114 brandmän, stf styrkeledare och styrkeledare samt 17 vikarierande brandmän.

Verksamheten

Räddningstjänstverksamheten svarar under räddningsnämnden som är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner, där Uppsala är värdkommun. Räddningstjänsten verkar i alla tre kommunerna samt har en etablerad samverkan i ett större räddningsledningssystem där åtta räddningstjänstorganisationer har gemensam organisation för larm och ledning av räddningsinsatser.

Ledningsenheterna

Verksamheten har två ledningsenheter med den operativa funktionen insatsledare och en ledningsenhet med den operativa funktionen regional insatsledare. En insatsledare utgår från en brandstation i Östhammars kommun. Den andra insatsledaren och den regionala insatsledaren utgår från brandstationer i Uppsala kommun. Medarbetarna vid de tre ledningsenheterna har anställningar där utryckningstjänst kombineras med andra uppgifter till exempel tillsyn och annan myndighetsutövning, utbildningsverksamhet eller chefsuppdrag. Respektive funktion bemannas av sex personer efter ett rullande schema för sex veckor. Under tolv sommarveckor används ett särskilt sommarschema och fyra medarbetare i taget bemannar då respektive ledningsenhet.

Räddningstjänst

Verksamheten bedrivs vid tre heltidsstationer, två stationer med både hel- och deltid, tolv deltidstationer samt ett antal räddningsvärn. Vid varje brandstation finns medarbetare med särskild kompetens inom olika områden, till exempel kemikalieolyckor, räddning vid raserade byggnader och vertikal räddning. Dessa specialistkompetenser är viktiga delar i den regionala räddningstjänstssamverkan som räddningstjänsterna i Uppsala, Stockholm och Västmanlands län har.

Verksamheten arbetar aktivt med schemaändringar och det görs dagligen ändringar för att hantera frånvaro och för att möjliggöra för medarbetare att arbeta med olika uppdrag. Många styrkeledare och brandmän deltar i utvecklingsprojekt, deltar i utbildningar, leder utbildningar samt deltar i olika mötesforum. Detta sker i samverkan med andra parter och oftast på ”kontorstid”.

Nya scheman för insatsledare och regionala insatsledare infördes i oktober 2023, och för medarbetare enligt Bilaga R i februari 2024. För att få ihop scheman för medarbetarna har kommunen tillämpat flytande dygnsbryt för att möjliggöra förlägga arbetspass med 20 timmar. Utan flytande dygnsbryt behöver medarbetarna arbeta tre av fyra helger eller alternativt schemaläggning med tjänstgöring varannan helg.

Skäl för dispens

Som skäl för dispens har kommunen bland annat anfört följande.

Kommunen uppger att verksamheten står inför rekryteringssvårigheter av insatsledare som en följd av förändrade pensionsvillkor. Introduktionen av nya insatsledare, särskilt de med begränsad erfarenhet, tar lång tid och kan inte genomföras på mindre än ett år. Samtidigt råder det brist på utbildade brandmän i Sverige, då för få utbildas vid MSB skolor. MSB planerar att se över utbildningssystemet, men under de kommande åren kvarstår rekryterings- och introduktionssvårigheterna.

Medarbetare enligt AB och bilaga R upplever försämrad återhämtning med de nya arbetstidsschemana. Begränsningen av flytande dygnsbryt har ökat stressen, särskilt gällande tid för möten och utbildningar samt erfarenhetsåterföring efter räddningsinsatser. Utan flytande dygnsbryt måste medarbetare arbeta tre av fyra helger alternativt schemaläggas varannan helg på ett sätt som följer avtalet men i praktiken inte medger återhämtning.

Kommunen anger att det är nödvändigt att kunna schemalägga dagpass i anslutning till nattpass för att för att effektivt möta enskildas behov av stöd och uppföljning.

Vidare uppger kommunen att bemanning under semesterperioden är utmanande mycket på grund av svårigheten att rekrytera sommarvikarier med rätt kompetens.

Beslut

Arbetstidsnämnden ersätter sitt beslut daterat den 21 februari 2024 (diariennr: SKR 2023/2304) från och med den 2 oktober 2024 med följande beslut.

Arbetstidsnämnden beviljar, för berörda yrkesgrupper enligt ansökan, dispens under perioden 2 oktober 2024 – 1 oktober 2025, för att möjliggöra förläggning av arbetstid upp till 24 timmar under helger, för utbildningar och övningar som inte ryms inom ordinarie arbetstidsförläggning eller inom ordinarie verksamhet samt under huvudsemesterperioden juni – augusti 2025. Beslutet omfattar även tiden från den 1 september 2024 (datum då dispens begärs ifrån enligt ansökan) till och med den 1 oktober 2024.

Arbetstidsnämndens delbeslut daterat den 29 februari 2024 gällande semesterperioden juni – augusti 2024 berörs inte.

Arbetstidsnämnden avslår kommunens begäran om dispens från arbetstidsreglerna såvitt gäller möjlighet att kunna förlägga arbetstid upp till 24 timmar för deltagande i särskilt viktiga möten. Arbetstidsnämnden bedömer att den dispens som nu beviljats är tillräcklig för att möjliggöra medarbetarnas deltagande i möten.